

Самойлова Ю.І.

аспірантка, Сумський державний

педагогічний університет

ім. А.С.Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ОСВІТНИМИ МЕРЕЖАМИ

Особливості нового мережевого типу суспільства потребують докорінних змін у всіх сферах його життєдіяльності. Сфера освіти не є виключенням, оскільки саме вона формує майбутніх фахівців, які повинні бути підготовлені до життя та діяльності в часи неперервних змін. Необхідно впроваджувати інновації в освітній процес, здійснювати модернізацію системи освіти, що неможливо без ефективного управління цим процесом. Саме тому таким важливим і актуальним сьогодні є інноваційний освітній менеджмент, проблеми якого досліджуються у працях Л.Ващенко, Л.Даниленко, І.Дичківської, Н.Погрібної, В.Паламарчука та інших. Проте проблема інноваційних освітніх мереж як однієї із успішних форм впровадження інновацій в навчальний процес в контексті інноваційного менеджменту освіти висвітлена не була, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

Як вважає Олімова М., зміни в організації управління в освіті пов'язані з адаптацією до змін, що відбуваються в об'єкті управління, тобто новими умовами, завданнями, вимогами до сфери освіти з боку суспільства; з новими вимогами до спеціалізації, інтеграції, підвищення професійного рівня управління; його стратегічної спрямованості; зміни характеру управлінських зв'язків тощо [1].

Інноваційні освітні мережі, як одна із успішних форм упровадження інновацій в освітній процес, мають свої особливості управління, оскільки мережевий характер зв'язків всередині мережі зумовлює особливості діяльності таких структур та їх успішне функціонування. В межах такої інноваційної

мережі освітніх закладів замість традиційних вертикальних зв'язків панують горизонтальні, інформаційні, коопераційні зв'язки, тобто партнерство і співробітництво.

Перш ніж ставити питання: як керувати мережею, необхідно з'ясувати різні механізми управління нею. Тоді як співпраця являє собою зв'язок між окремими суб'єктами для організації спільної роботи, координація розуміється як доопрацювання або цільове регулювання дій суб'єктів. Із цієї точки зору основною властивістю мережі є той факт, що всі її суб'єкти пов'язані між собою певними зв'язками й утворюють систему в цілому. Відповідно вони утворюють горизонтальні, неієрархічні структури без чітко вираженого центру [2, с. 295].

Особливості мережного управління полягають в тому, що воно передбачає опору на ініціативу «знизу». Його основними характеристиками можна визначити такі: а) децентралізація, перевага горизонтальних зв'язків над вертикальними; б) часткове лідерство, коли кожен суб'єкт в якій-небудь одній певній галузі може бути лідером, а в іншій лише розробником, зацікавленою особою, учасником; в) широка соціалізація, яка передбачає розв'язання в рамках мережі не стільки вузькопрофесійних проблем, скільки «прикордонних», що розташовані на перехресті різних сфер діяльності; г) наявність неформальних стосунків, які передбачають крім професійного, ще й клубний характер стосунків членів мережі.

Оптимальним є управління, коли сполучаються як вертикальні, так і горизонтальні типи зв'язків між суб'єктами мережі. Мережева взаємодія надає діяльності творчого характеру, вертикальні механізми ж при цьому утворюють систему. Можна визначити декілька рівнів мережевої взаємодії:

- 1) рівень інформації, коли освітні заклади обмінюються відомостями, між ними налагоджені дієві інформаційні потоки;
- 2) рівень розподілу обов'язків, який передбачає різноманітність шкіл, їх спрямованість на задоволення різних освітніх потреб громадян;

3) рівень формування соціально-педагогічних норм. На цьому рівні школам вдається домовитися про загальні критерії оцінки один одного (здоров'я учнів, комп'ютерна грамотність та ін);

4) рівень ресурсного обміну між освітніми закладами. Реалізується тоді, коли в закладах мережі з'являються загальні ресурси різних типів (загальна мережева бібліотека, кадри, фінанси тощо);

5) рівень реалізації освітніх програм. При такому рівні взаємодії учень може обирати декілька шкіл, в яких він може вчитися. Мережі підстроюються під типологію індивідуальних освітніх програм школярів [1].

Освітні мережі не виникають без початкового імпульсу та певних причин. Як зазначає українська дослідниця інноваційних освітніх мереж Чистякова І., для успішного функціонування інноваційної освітньої мережі недостатньо просто об'єднатися. Потрібно сформувати:

- спільну для всіх членів мережі відданість інноваційним ідеям, відчуття власності щодо цих ідей;
- ефективну систему управління процесом утворення та розвитку мережі;
- уміння всіх членів мережі більш гнучко та творчо використовувати ресурси часу, простору, комунікативних структур окремих шкіл та мережі в цілому.
- готовність учителів до запровадження новацій у навчальний процес;
- готовність адміністрації до ефективного мережевого менеджменту [3, с. 237].

Таким чином, організація управління інноваційними процесами, в тому числі і в межах інноваційних освітніх мереж, на основі глибокого комплексного аналізу всіх сторін та аспектів їх діяльності, з урахуванням прогнозу можливих наслідків нововведень, постає як проблема, що вимагає швидкого осмислення з боку педагогів, учених і практиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Олімова М.О. Мережева освіта як інновація в сучасному управлінні [Електронний ресурс] / М. О. Олімова. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/VZhDU/2009_44/28_44.pdf
2. Управління інноваційним розвитком освіти у суспільстві ризику: [монографія] / [за ред. проф. А.А. Сбруєвої]. – Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2012. – 460 с.
3. Чистякова І. А. Організаційно-педагогічні засади діяльності інноваційних шкільних мереж Великої Британії : дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук : спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки / Ірина Анатоліївна Чистякова. – Суми, 2012. – 237 с.